

Załącznik 1: Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w 48 ust. 3 i art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko .

Charakter działań przewidzianych w dokumencie

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Brok na lata 2024-2030” (zwany dalej „Strategią”) opracowany został zgodnie z wymogami ustawowymi, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto, projektowany dokument opiera się na wytycznych określonych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej – („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny”, 2021).

Punktem wyjścia do opracowania projektowanego dokumentu było wykonanie „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”. Przeanalizowano szczegółowo najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał Gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowana terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto, analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk. Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Omówiono także szczegółowo wyniki przeprowadzonego badania ankietowego. Efektem końcowym przeprowadzonej diagnozy były wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT.

Głównym celem projektowanej „Strategii” było wytypowanie założeń polityki rozwoju Gminy poprzez wskazanie: wizji rozwoju lokalnego, celów strategicznych, kierunków działań i działań, a także oczekiwanych rezultatów oraz wskaźników ich osiągnięcia.

Zakres czasowy działań przewidzianych w „Strategii” przewiduje horyzont czasowy do 2030 roku. Zakres terytorialny obejmuje gminę Brok, w jej obszarze geograficznym i granicach administracyjnych.

W projektowanym dokumencie określone zostały założenia rozwoju strategicznego. Fundamentem ich formułowania była zasada, że rozwój będzie realizowany w oparciu o równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, ochroną środowiska i rozwojem społecznym mieszkańców (zasada zrównoważonego rozwoju, ang. *sustainable development*).

Wizja rozwoju sformułowana została następująco: *Gmina Brok w 2030 roku jest miejscem atrakcyjnym do zamieszkania i wypoczynku. Wspiera lokalnych przedsiębiorców i jest otwarta na inwestorów, kreując korzystne rozwiązania z zakresu otoczenia biznesu i innowacji. Fundamentem wszelkich działań jest poszanowanie zasobów środowiska przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie jego atutów.*

Jak wskazano w projekcie „Strategii”: *Rozwój realizowany będzie w oparciu o równowagę pomiędzy wzrostem gospodarczym, ochroną środowiska i rozwojem społecznym mieszkańców (zasada zrównoważonego rozwoju, ang. *sustainable development*). Najważniejszą wartością dla Gminy będzie ukształtowanie atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni do zamieszkania, wypoczynku i działalności gospodarczej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sukcesywny rozwój infrastruktury technicznej (w szczególności w obszarach niedoinwestowanych), modernizację i rozbudowę dróg, poprawę dostępności cyfrowej, właściwy stan i jakość środowiska naturalnego oraz aktywną partycypację społeczną wspieraną przez skuteczny Samorząd, a w konsekwencji wzrost gospodarczy. Rozwój opierać się będzie na wykorzystaniu potencjałów wewnętrznych, w tym atutów środowiskowych (położenie nad doliną rzeki Bug, kompleks leśny Puszczy Białej) oraz historycznie ukształtowanych dziedzin gospodarki (leśnictwo, rolnictwo, lokalna wytwórczość). Szczególnie istotnym elementem będzie integracja społeczna mieszkańców i wykształcenie kapitału społecznego, przede wszystkim więzi międzyludzkich, stopnia zaufania między nimi, a także umiejętność i chęć współdziałania. Wpłyną one na jakość rządzenia, zwiększą poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym, a także przyczynią się do ograniczenia wykluczenia społecznego. Ponadto, w celu osiągnięcia zakładanej wizji rozwoju istotne będzie zniwelowanie słabych stron oraz ukierunkowanie podejmowanych działań na zapobieganie zagrożeniom rozwojowym, zwłaszcza w zakresie wykluczenia transportowego i cyfrowego. Znaczenie będzie miała również aktywna promocja Gminy „na zewnątrz”, w tym współpraca z innymi jednostkami administracji publicznej.*

Mając na względzie cel nadrzędny, jakim jest osiągnięcie zakładanej wizji rozwoju, formułuje się strategiczne założenia rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym – cele strategiczne i cele operacyjne. Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalne kierunki postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju Gminy. Cele operacyjne to narzędzie i sposoby realizacji poszczególnych celów strategicznych.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
1. Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej i poprawa warunków zamieszkania i wypoczynku	1.1 Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej. 1.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego i poprawa jakości życia. 1.3 Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej. 1.4 Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu. 1.5 Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego
2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego	2.1 Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych. 2.2 Poprawa jakości kształcenia i edukacji. 2.3 Ograniczenie problemów społecznych. 2.4 Rozwój kapitału społecznego i wzrost integracji społecznej. 2.5 Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia.
3. Rozwój dostępności komunikacyjnej i innowacji cyfrowej wraz z promocją Gminy	3.1 Zwiększanie dostępności transportowej i powiązań komunikacyjnych. 3.2 Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych. 3.3 Aktywna promocja Gminy.
4. Ochrona środowiska, walorów przyrodniczych i potencjału kulturowego	4.1 Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna. 4.2 Zachowanie materialnych zasobów kultury i dziedzictwa. 4.3 Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska. 4.4 Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym.

W/w cele zostaną zrealizowane poprzez poszczególne kierunki działań i działania, sformułowane z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz poszczególnych komponentów przyrodniczych – opis poszczególnych kierunków działań i działań zawiera rozdz. 2.3 projektu „Strategii”.

W ujęciu generalnym, w nawiązaniu do wspomnianej wyżej fundamentalnej zasady zrównoważonego rozwoju, wytypowane cele, kierunki działań i działania mają w istocie doprowadzić do poprawy stanu środowiska oraz do poprawy warunków zamieszkania i przebywania na terenie Gminy. Spośród wskazanych kierunków działań lub działań, mających największy wpływ na poprawę stanu i jakości środowiska należy zaliczyć zwłaszcza:

- poprawę dostępności mieszkańców do infrastruktury technicznej:
 - rozwój infrastruktury kanalizacyjnej,
 - rozwój infrastruktury wodociągowej,
 - rozwój infrastruktury odprowadzania i magazynowania wody opadowej,
 - rozwój infrastruktury zaopatrzenia w gaz
 - rozwój infrastruktury OZE,
 - rozwój infrastruktury elektroenergetycznej,
- poprawę stanu środowiska, jego ochrona oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym:
 - ochronę obszarów cennych przyrodniczo, w tym formy ochrony przyrody oraz składowych ponadlokalnego systemu przyrodniczego,
 - zrównoważoną gospodarkę leśną,
 - zapewnienie dobrego stanu wód,
 - poprawę jakości powietrza,
 - utrzymanie właściwie funkcjonującego systemu gospodarki odpadami,
 - przeciwdziałanie zabudowie obszarów zagrożonych powodzią,
 - ochronę przed podtopieniami, suszą i deficytem wody poprzez m.in. retencjonowanie wód, w szczególności realizację obiektów małej retencji wodnej, utrzymanie we właściwym stanie funkcjonalności urządzeń melioracji wodnych.

Poszczególne zadania i działania określone są w sposób kierunkowy i nie precyzują zakresu, rodzaju, warunków ani skali zadań dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w tym nie ustalają ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także nie decydują które z działań, w jakim stopniu i czasie oraz w jakiej skali będą podejmowane.

Ponadto podkreśla się, że wszelkie ewentualne przedsięwzięcia inwestycyjne będą musiały spełniać wymagania przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących. W przypadku ewentualnej

realizacji konkretnych przedsięwzięć (wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.), dla których przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko będzie obowiązkowe lub zostałyby nałożone postanowieniem o obowiązku ooś, a co za tym idzie sporządzeniem raportu oddziaływania na środowisko, o możliwości realizacji inwestycji przesądzą w ostateczności wyniki dokonanej oceny oraz ustalone na jej podstawie warunki realizacji, zapisane i skonkretyzowane w decyzji środowiskowej, która wydawana jest po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami, wymienionymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przewidziane w projekcie Strategii zadania mają charakter lokalny, gdyż **będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych gminy Brok.**

Określone w projekcie Strategii **cele, kierunki działań oraz działania są powiązane i skoordynowane z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, wojewódzkiego i powiatowego**. Dotyczy to zwłaszcza:

- szczebel unijny:
 - Nowy Program Strategiczny dla UE na lata 2019-2024,
 - Sześć priorytetów politycznych KE,
 - Plan Odbudowy dla Europy,
 - polityka spójności,
- szczebel krajowy:
 - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności,
 - Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r.,
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
 - Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.,
 - Polityka Ekologiczna Państwa 2030,
 - Strategia Produktywności 2030,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,
 - Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- szczebel wojewódzki:
 - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze,
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
 - Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030,
 - Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego.

Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko

W projektowanym dokumencie **nie ustala się warunków i ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć, w tym przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko**. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie ludzi.

Realizacja zaplanowanych działań spowoduje przede wszystkim rozwój Gminy z poszanowaniem zasobów środowiska przyrodniczego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Spośród zadań określonych w projekcie Strategii zaplanowano zarówno działania inwestycyjne oraz działania „miękkie” i nieinwestycyjne.

W związku z tym, że w/w zadania „miękkie” i nieinwestycyjne związane są z działaniami edukacyjnymi, informacyjnymi i promocyjnymi lub organizacją, planowaniem, zarządzaniem, na etapie realizacji poszczególnych zadań „miękkich” i nieinwestycyjnych wyklucza się ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko.

W odniesieniu natomiast do działań inwestycyjnych, mają one na celu nie tylko rozwój lokalny, ale również pozytywne oddziaływanie na poszczególne komponenty przyrodnicze Gminy lub minimalizację zagrożeń przyrodniczych i zagrożeń dla funkcjonowania środowiska. Realizacja przyjętych działań rozwojowych przyczyni się do poprawy warunków i jakości życia ludzi, a także umożliwi osiągnięcie długofalowych korzyści w wymiarze społecznym, ekonomicznym, a także przestrzennym i przyrodniczym. Jednocześnie zaznacza się, iż wdrażanie projektu niniejszej Strategii nie będzie negatywnie wpływać na istniejące formy ochrony przyrody i cenne siedliska przyrodnicze.

W większości, ewentualne niekorzystne oddziaływania, które mogą wystąpić, będą miały zasięg lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję w środowisko, w trakcie realizacji zadań będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP.

Projektowana Strategia zakłada podjęcie działań mających na celu m.in. poprawę stanu infrastruktury służącej ochronie środowiska i komfortu życia mieszkańców, zatem nie zakłada się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia środowiska. Należy podkreślić, że w projektowanym dokumencie przedstawione zostały cele i zadania, które służyć będą szeroko pojętej ochronie środowiska oraz ochronie zdrowia ludzi.

Z uwagi na charakter przewidywanych działań oraz wspomnianą wcześniej konieczność spełniania wymogów przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących, nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, z uwzględnieniem współzależności między nimi, ani na środowisko jako całość.

Podkreśla się, że na etapie dokumentu koncepcyjnego, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy, trudno przewidzieć precyzyjnie rodzaj i skalę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, z racji ich ogólnego (kierunkowego) charakteru. Wskazuje się, że zaproponowane w projekcie dokumentu działania są poprzedzone wnikliwą analizą uwarunkowań i potencjałów Gminy, w tym stanu środowiska. **Zaproponowane cele, kierunki działań i działania są optymalne z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb Gminy, w tym również w zakresie zasobów przyrodniczych oraz z uwzględnieniem podstaw ochrony środowiska.**

Przewidziane w projekcie Strategii działania **mają wydzźwięk lokalny, a Gmina zlokalizowana jest w oddaleniu od granic administracyjnych Państwa, w związku z czym nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne.**

W przypadku braku realizacji projektu Strategii nie zostaną wdrożone założenia programowo-planistyczne, a zatem nie nastąpi realizacja i urzeczywistnienie wytypowanej wizji rozwoju oraz celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Ponadto, zaniechanie wdrażania Strategii może być czynnikiem uniemożliwiającym lub wysoce utrudniającym pozyskanie środków finansowych na poszczególne działania rozwojowe.

Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

Pod względem administracyjnym gmina Brok położona jest w powiecie ostrowskim, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Gmina sąsiaduje z czterema gminami: Ostrów Mazowiecka (powiat ostrowski), Małkinia Górna (powiat ostrowski), Sadowne (powiat węgrowski) oraz Brańszczyk (powiat wyszkowski). Gmina Brok posiada status gminy miejsko-wiejskiej i zajmuje powierzchnię ok. 110 km².

Według regionalizacji fizycznogeograficznej gmina Brok położona jest w zasięgu trzech mezoregionów o odmiennych cechach geograficznych: Międzyrzecza Łomżyńskiego, Doliny Dolnego Bugu oraz Wysoczyzny Wysokomazowieckiej. Charakterystyczną cechą gminy Brok jest występowanie płaskodennej, szerokiej doliny Bugu przebiegającej od południa, oddzielonej wyraźną skarpą od zdenudowanych terenów wysoczyznowych i równiny sandrowej. Tereny wysoczyznowe od sandrowych oddzielają niewielkie doliny Broku (Broczyńska) i Strugi (Grzybówki) we wschodniej części Gminy oraz dolina Tuchełki w rejonie południowo-zachodniej granicy Gminy.

Przestrzeń gminy Brok jest przeważnie lekko falista, choć skarpa doliny rzecznej Bugu i w mniejszym stopniu, zgrupowania piasków przewianych i wydm utrwalonych oraz „wcięte” w obszary wysoczyznowo-sandrowe pozostałe doliny rzeczne (zwłaszcza Broku) wyraźnie urozmaicają krajobraz. Spadki terenu przeważnie nie przekraczają 5°, co powoduje, że zagrożenie osuwiskowe nie występuje, nie mniej zinwentaryzowano rejonu predysponowane do występowania ruchów masowych, obejmujące najbardziej strome partie skarpy doliny Bugu.

Na terenie gminy powierzchniowo przeważają gleby należące do V i VI klasy bonitacyjnej. Są to grunty słabe lub najslabsze, ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne (V klasa) albo predysponowane do zalesienia (VI klasa). Stosunkowo znaczny jest udział gleb IV klasy bonitacyjnej. Są to grunty średniej klasy, płony są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są podatne na wahania poziomu wód gruntowych. Spośród gruntów rolnych chronionych klas bonitacyjnych, na terenie gminy Brok sporadycznie występują jedynie grunty rolne III klasy bonitacyjnej. Są to grunty dobre lub bardzo dobre, są zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy.

Gmina Brok położona jest w dorzeczu Wisły, w zlewni Bugu. Obszar Gminy odwadniany jest bezpośrednio przez Bug lub przez ciekі stanowiące jego prawostronne dopływy, tzn. rzeki: Brok, Tuchełka, Turka oraz Strugę (Grzybówkę), a także mniejsze ciekі: Dopływ z Klukowa i Dopływ z Kol. Brok. Gmina Brok pozbawiona jest większych zbiorników wodnych, zarówno jezior jak i zbiorników sztucznych. Wody gruntowe na terenie Gminy występują na różnych głębokościach w zależności od wyniesienia terenu ponad poziom morza i waha się od 1 m do poniżej 5 m p.p.t. Wody gruntowe w dolinach rzek występują na ogół płycej niż 1 m p.p.t, a miejscami bezpośrednio na powierzchni terenu tworząc podmokłości. Na terenie wysoczyzny zwierciadło wody gruntowej obniża się do 5 m p.p.t i zależne jest od stopnia wyniesienia terenu. Teren Gminy znajduje w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 221 „Dolina kopalna Wyszków”.

Grunty leśne w gminie Brok obejmują powierzchnię około 7800 ha, co stanowi około 70,9% jej całkowitej powierzchni, co jest wynikiem zdecydowanie wyższym niż średnia lesistość Polski (około 30%), województwa

mazowieckiego (23%) oraz powiatu ostrowskiego (29%). Lasy w Gminie współtworzą kompleksy leśne Puszczy Białej.

Gmina Brok zlokalizowana jest w środkowo-północno-wschodniej części Mazowsza, gdzie występuje klimat przejściowy charakterystyczny dla całego Niżu Polskiego. Klimat przejściowy charakteryzuje się zmiennością stanów pogody. Jest to konsekwencja ścierania się dwóch mas powietrza: wilgotnego – morskiego oraz suchego – kontynentalnego. Pod względem regionalizacji klimatycznej Polski obszar gminy Brok położony jest w południowej części regionu klimatycznego Nr XI (region „Środkowo-Mazurski”).

W granicach gminy Brok znajdują się następujące obszarowe formy ochrony przyrody: obszar Natura 2000 Puszcza Biała, obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu oraz obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska. Ponadto na terenie Gminy występują pomniki przyrody oraz obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podsumowanie

Projektowana „Strategia” stanowić będzie opracowanie koncepcyjne, w którym:

- nie będzie ustalać ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- będzie obejmować swym zasięgiem obszar jednej gminy,
- realizacja założeń dokumentu nie będzie powodowała oddziaływania transgranicznego,
- dokument sporządzony będzie w ścisłej korelacji z innymi dokumentami, zarówno unijnymi i krajowymi, jak i regionalnymi i lokalnymi.

Jednocześnie realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i na obszary chronione. Przyczyni się natomiast do zrównoważonego rozwoju Gminy, w tym również do poprawy stanu środowiska naturalnego i warunków życia.